BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

WARSZAWA

PRZEGLĄD MIESIĘCZNY

Nr. 9 WRZESIEŃ 1931 ROK VI.

POŁOŻENIE GOSPODARCZE W SIERPNIU 1931 R.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

Nastrój niepewności, wywołany w lipcu wypadkami na międzynarodowych rynkach finansowych, został w sierpniu przełamany. Przejściowe zaniepokojenie spowodowane zwyżką dolara i zawieszeniem wypłat przez banki niemieckie, jak również niektóre instytucje finansowe innych krajów, wywołało chwilowy odpływ wkładów i tezauryzację, a co za tem idzie ograniczenie działalności kredytowej banków. W sierpniu jednak odpływ wkładów ustał, a nawet dał się zauważyć ponowny ich przypływ, co powinno się przyczynić do stopniowego odprężenia na rynku pieniężnym.

Wzrost ciasnoty gotówkowej w ostatnich dwuch miesiącach, uwydatniający się w Polsce jak wszędzie na świecie, przyczynił się do spadku obrotów, w związku z czem sezonowe ożywienie życia gospodarczego, występujące w Polsce w okresie pożniwnym i w miesiącach jesiennych, nie uwydatniło się dotąd w roku bieżącym. Stan produkcji i obrotów w sierpniu świadczy raczej o pewnem pogłębieniu się przesilenia w niektórych gałęziach gospodarczych.

Mimo stosunkowo pomyślnych wyników zbiorów zbóż w roku bieżącym położenie finansowe rolnictwa wskutek niekorzystnych cen i trudności zbytu ziemiopłodów, a także wskutek mało korzystnej sytuacji rynkowej dla artykułów hodowlanych, nie doznało po żniwach prawie żadnej poprawy; stan taki odbić się musiał dotkliwie na możliwościach zbytu wyrobów przemysłowych. Niewątpliwie handel odczuł w ostatnim czasie również obniżki płac tak pracowników umysłowych jak i fizycznych.

W związku z tem w licznych działach przemysłu panowała w sierpniu tendencja do ograniczania wytwórczości. Wyjątek stanowiło górnictwo węglowe, które wykazało dalszy wzrost wydobycia i zbytu ponad rozmiary zeszłoroczne. W przemyśle naftowym zapotrzebowanie w kraju niektórych przetworów, głównie nafty, było większe, nie dorównywało jednak sprzedaży z poprzednich lat. Wytwórczość hutnicza natomiast zmniejszyła się, tak w hutach żelaznych jak i cynkowych, gdyż zbyt wyrobów hutniczych w kraju i wywóz zagranicę się obniżył.

W przemyśle włókienniczym dotychczasowy przebieg sezonu zimowego w branży bawełnianej był niezbyt pomyślny, wskutek czego wytwórczość zmniejszyła się. W nieco lepszem położeniu był przemysł wełniany, który utrzymał swój stan zatrudnienia bez większych zmian. W przemyśle metalowo-maszynowym, po lekkiem ożywieniu w niektórych działach z końcem lipca, nie nastąpiła dalsza poprawa. Wywóz materjałów i wyrobów drzewnych doznał w dalszym ciągu pogorszenia przy utrzymujących się trudnościach zbytu w kraju. W grupie przemy-

słów spożywczych zaznaczył się wzrost zatrudnienia młynów. Sprzedaż cukru zmniejszyła się. W innych gałęziach przemysłowych jak w garbarstwie, w fabrykach chemicznych, w papiernictwie, w przemyśle mineralnym i ceramicznym panował nadal ruch ograniczony.

Sierpień nie przyniósł również ożywienia obrotów w handlu wewnętrznym. Handel towarowy z zagranicą zmniejszył się i wykazywał nadal znaczniejsze saldo czynne.

Spadek liczby bezrobotnych trwał również w sierpniu, wystąpił jednak w znacznie mniejszych rozmiarach niż w miesiącach poprzednich.

RYNEK PIENIĘŻNY

Pieniądz i kredyt. Na międzynarodowych rynkach pieniężnych nastąpiło w sierpniu dość znaczne uspokojenie, jakkolwiek nie ustąpiły jeszcze całkowicie, wywołane lipcowemi wypadkami powikłania w obrocie pieniężnym. Ożywił się przedewszystkiem rynek pieniężny w Niemczech dzięki wynikom bazylejskiej konferencji rzeczoznawców i wskutek reglamentacyjnych zarządzeń władz państwowych. Bank Rzeszy, który został narazie jedynem źródłem kredytu, obniżył stopę dyskontową dnia 12. VIII z 15% na 10%, zaś dnia 2. IX na 8%. Z tej stopy mogło jednak korzystać bardzo ograniczone koło klijenteli; na rynku stopa dla pierwszorzędnych akceptów bankowych wynosiła od 10 do 13%, a za pieniądz dzienny płacono 8 do 11%. Obniżenie oficjalnej stopy dyskontowej nastąpiło również w W. M. Gdańsku (dn. 31.VIII) do 6% oraz w Estonji (31.VIII) z 7 do $6\frac{1}{2}$%. Natomiast została podwyższona stopa dyskontowa w Czechosłowacji (4.VIII) o 1% do 5%. Na rynku paryskim, londyńskim i nowojorskim stawki procentowe miały tendencję zwyżkową, głównie wskutek wzmożonego zapotrzebowania kredytów ze strony gospodarstw publicznych na pokrycie deficytów budżetowych. W Paryżu stopa w dyskoncie prywatnym wynosiła $1\frac{1}{2}$—$1\frac{3}{4}$%, za pieniądz dzienny płacono $1\frac{1}{8}$—$1\frac{1}{4}$%, w Londynie prywatna stopa dyskontowa wynosiła $4\frac{3}{16}$—$4\frac{3}{8}$%, w New Yorku $\frac{7}{8}$ — 1%. Na rynkach dewizowych kurs funta angielskiego wahał się stale na granicy lub poniżej parytetu, natomiast wzmocnił się kurs marki niemieckiej.

Na giełdach papierów wartościowych obroty były bardzo słabe, przyczem kursy kształtowały się w dalszym ciągu zniżkowo. Nawet na giełdach dotychczas najbardziej opornych na zniżkę, jak np. w Zurychu i Sztokholmie, nastąpił silny spadek kursów. Dnia 3 września zostały otwarte giełdy niemieckie z ograniczeniem obrotów narazie wyłącznie do tranzakcyj kasowych. W porównaniu z ostatnim dniem przed zamknięciem giełd (11. VIII) kursy wykazały zaraz w pierwszym dniu spadek, wahający się przy akcjach od 20 do 30%, przy papierach procentowych zaś od 10 do 25%. W tych warunkach działalność rynków emisyjnych zredukowała się do znikomych wręcz rozmiarów.

Na polskim rynku pieniężnym nastąpiło w sierpniu również znaczne uspokojenie. Zaniepokojenie wywołane w lipcu zwyżką dolara i zawieszeniem operacyj przez banki niemieckie zupełnie ustało. Wprawdzie w pierwszej połowie sierpnia trwał jeszcze odpływ wkładów, były to jednak przeważnie wkłady terminowe, wypowiedziane jeszcze w lipcu; nowych wypowiedzeń w granicach przekraczających normalne rozmiary w sierpniu już nie zauważono, a w drugiej połowie tego miesiąca dał się zauważyć nawet przypływ wkładów, szczególnie w większych instytucjach kredytowych. Ten pomyślny zwrot zawdzięczać należy ostrożnej polityce naszych instytucyj kredytowych i oszczędnościowych, które, utrzymując swoje lokaty na wysokim stopniu płynności, potrafiły opanować ucieczkę wkładów bez korzystania z kredytów zagranicznych i wzmocniły w ten sposób zaufanie do siebie. Niemniej ubytek wkładów, powodując wycofanie z obrotu gospodarczego dość pokaźnej sumy kapitałów, odbił się na położeniu gospodarczem kraju. Banki, rozwijające działalność kredytową w stosunkowo wąskich ramach ze względu na konieczność utrzymania wysokiego pogotowia kasowego, musiały przeprowadzić ostre restrykcje kredytowe w momencie, kiedy życie gospodarcze domagało się utrzymania kredytów co najmniej w wysokości dotychczasowej.

Stąd napięcie na rynku pieniężnym wyraziło się w złym stanie wypłacalności, który wprawdzie w porównaniu z lipcem naogół nie pogorszył się, jednak nie przejawił tej poprawy, jaka zwykle w miesiącach pożniwnych powinna następować. Wyraźne pogorszenie wypłacalności nastąpiło w zakresie kredytów ściśle konsumcyjnych, co prawdopodobnie pozostaje w związku z redukcjami pracowników i obniżką płac. W Banku Polskim odsetek weksli zaprotestowanych w stosunku do płatnych w sierpniu wyniósł 4,88% wobec 4,68% w lipcu b. r. i 4,16%w sierpniu ub. r. Natomiast Oddziały nasze donoszą o dość znacznym spadku protestów zarówno w portfelu własnym jak i w dziale inkasa. Należy jednak zaznaczyć, że spadek protestów w dziale inkasa nie może być dostatecznym wskaźnikiem wypłacalności ze względu na szeroko stosowane w ostatnich czasach ulgi kredytowe; szczególnie wierzyciele prywatni czynią daleko idące ustępstwa dłużnikom, nie chcąc wkraczać na zbyt powolną drogę sądowego egzekwowania należności. O ile banki prywatne stosują w miarę możności prolongaty, o tyle przedsiębiorstwa prze-

mysłowe i handlowe coraz chętniej godzą się na skreślenie części swych wierzytelności w zamian za terminowe uiszczenie reszty.

Zapotrzebowanie kredytowe rolnictwa jest nadal wysokie, rolnicy bowiem powstrzymują się od sprzedaży zboża po niekorzystnych obecnie cenach, a bieżące wydatki starają się pokryć pożyczkami. Otwarty przez Bank Polski kredyt na rejestrowy zastaw zboża został już w niektórych okręgach zupełnie wykorzystany; naogół jednak udzielanie tego kredytu napotyka na trudności z powodu wysokiego zadłużenia krótkoterminowego gospodarstw wiejskich, szczególnie większych.

Działalność kredytowa Banku Polskiego wykazuje w sierpniu wzrost w dziale pożyczek lombardowych o 11,6 milj. do kwoty 98 milj. zł. Stan portfelu wekslowego prawie nie uległ zmianie i wynosi 643,6 milj. zł. Portfel weksli rolniczych z terminem płatności od 3 do 6 miesięcy wynosił w końcu sierpnia 47,7 milj. zł., czyli zmniejszył się w porównaniu z końcem lipca o 10,7 milj. zł. Zaliczone do tego portfelu kredyty na rejestrowy zastaw rolniczy wzrosły w ciągu sierpnia o 4 milj. do kwoty 8,7 milj. zł., zaś kredyty siewne zwiększyły się o 0,8 milj. do sumy 18,1 milj. zł. Stan kredytu żniwnego wynosił w końcu sierpnia 2,8 milj. zł., wiosennego — 7,9 milj. zł.

W stanie rezerw kruszcowo-walutowych Banku Polskiego zaszły następujące zmiany: zapas złota nieco się zwiększył i wynosił w końcu sierpnia 568 milj. zł., natomiast zapas walut i dewiz (zaliczonych i niezaliczonych do pokrycia) zmniejszył się o 15,9 milj. do 280,7 milj. zł. Stosunek procentowy pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku wyłącznie złotem wynosił 38,61% (8,61% ponad pokrycie statutowe), zaś pokrycia kruszcowo-walutowego 48,48% (8,48% ponad pokrycie statutowe). Całkowity obieg pieniężny w Polsce zmniejszył się w sierpniu o 6,2 milj. do sumy 1.485,1 milj. zł.; z sumy tej przypada na bilety Banku Polskiego 1.245,1 milj. zł. (zmniejszenie o 9,2 milj. zł.), na bilon — 238,6 milj. i na bilety Skarbu Państwa — 1,4 milj. zł.

W bankach prywatnych ubytek wkładów powoduje w dalszym ciągu ograniczanie działalności kredytowej. Bilans łączny wszystkich banków w Polsce (zestawiany przez Komisarjat Bankowy Ministerstwa Skarbu) wykazuje w lipcu spadek wkładów terminowych i oszczędnościowych o 39,9 milj. zł. (w czerwcu o 45,2 milj. zł.) do 462,5 milj. zł. oraz bezterminowych o 22,8 milj. (w czerwcu o 30,5 milj.) do 421,6 milj. zł. Kredyty krótkoterminowe zmniejszyły się ogółem o 49,2 milj. (w czerwcu o 109,1 milj.) do sumy 1.539,9 milj. zł. Na uwagę zasługuje fakt, że w lipcu, wbrew przewidywaniom, spadek biernych i czynnych operacyj banków był mniejszy niż w czerwcu przyczem zadłużenie naszych banków wobec zagranicy (banki „Nostro" zagraniczne) prawie nie uległo zmianie, wynosząc 310 milj. zł. Wzrosło natomiast zadłużenie z tytułu redyskonta o 24,9 milj. do 313,5 milj.zł. Istnieje jednak prawdopodobieństwo, że skutki lipcowych wydarzeń znajdą swój wyraz dopiero w bilansach z sierpnia.

W bankach państwowych stan lokat i kredytów wykazuje dalszy wzrost w sierpniu. W Banku Gospodarstwa Krajowego kredyty gotówkowe wzrosły o 20,8 milj. do sumy 1,086,3 milj. zł., zaś pożyczki emisyjne (w listach zastawnych i obligacjach) zwiększyły się o 6,5 milj. do 770,9 milj. zł. Łączny stan wkładów i lokat wraz z rachunkami specjalnemi Skarbu Państwa wykazuje wzrost o 5,3 milj. do sumy 875,8 milj. zł. W P. Banku Rolnym stan kredytów krótkoterminowych nieznacznie się zwiększył i wynosił na koniec sierpnia 250,8 milj. zł.; pożyczki z funduszów administrowanych wzrosły o 2,3 milj. do sumy 382,7 milj. zł., zaś pożyczki emisyjne (w listach zastawnych i obligacjach meljoracyjnych) zwiększyły się o 0,8 milj. do kwoty 339 milj. zł. Wkłady i lokaty zmniejszyły się o 5,5 milj. do 149,5 milj. zł., natomiast fundusze administrowane wzrosły o 2,3 milj. do kwoty 414 milj. zł.

W Pocztowej Kasie Oszczędności wkłady czekowe zmniejszyły się w sierpniu o 8,6 milj. do kwoty 158,4 milj. zł., natomiast wzrosły wkłady oszczędnościowe o 2,4 milj., osiągając łącznie z wkładami zwaloryzowanemi sumę 288,8 milj. zł. W komunalnych kasach oszczędności wkłady oszczędnościowe zmniejszyły się w lipcu o 22,8 milj. do 540,1 milj. zł.

Dewizy. Na rynku dewizowym obroty w sierpniu znacznie się zmniejszyły, przyczem kursy większości walut osłabły. Zmniejszyło się głównie zapotrzebowanie na dolary gotówkowe, a w drugiej połowie sierpnia podaż ich znacznie przewyższała popyt, sprowadzając w wyniku dalszą zniżkę kursu. Banknoty dolarowe notowane z początkiem sierpnia po 9,01, obniżyły się w końcu tego miesiąca do 8,92½, a w tranzakcjach prywatnych nawet do 8.92. Kurs czeków na New York wykazał mniejsze wahania obniżając się z 8.925 do 8.921. Pozatem zniżkę kursu wykazały dewizy na Zurych, Brukselę, Pragę, Wiedeń i Medjolan, natomiast mocniejszą tendencją cieszyły się funty angielskie i guldeny holenderskie. Kurs franka francuskiego utrzymał się na niezmienionym poziomie. Zapotrzebowanie dewiz, przeważnie na New York i Londyn, pokrywane było prawie w całości przez Bank Polski.

Papiery wartościowe. Na rynku papierów procentowych przeważała w okresie

sprawozdawczym tendencja zniżkowa kursów przy zmniejszonych obrotach. Pożyczki państwowe miały tendencję niejednolitą: przy niewielkiem zainteresowaniu większością papierów zawierano tranzakcje tylko sporadycznie, na co wpłynęła w dużym stopniu znaczna rozbieżność kursów podaży i popytu. W porównaniu z notowaniami z końca lipca zwyżkowały: 10% pożyczka kolejowa (ze 104 do 106) i 4% inwestycyjna (serje z 84 do 86, sztuki z 80,25 do 83), 5% konwersyjna utrzymała się przy dotychczasowym kursie (44,5), natomiast zniżkowały: 6% dolarowa (z 74 do 68,5), 7% stabilizacyjna (z 73 do 69) i 3% budowlana (z 36 do 33). Listy zastawne instytucyj prywatnych wzmocniły się z początkiem miesiąca, później jednak osłabły, tracąc w porównaniu z miesiącem poprzednim przeciętnie 1 punkt. Kursy listów zastawnych i obligacyj banków państwowych pozostały niezmienione.

Na rynku akcyjnym obroty w dalszym ciągu obniżyły się wskutek ogólnej niechęci do zawierania transakcyj. W ciągu miesiąca notowano tylko kilka akcyj. Przyczyną tego stanu jest znaczna rozbieżność kursów popytu i podaży; posiadacze papierów z jednej strony nie chcą pozbywać się akcyj po kursach silnie obniżonych, z drugiej zaś strony trudności w przewidywaniu przyszłego kształtowania się kursów nie pozwalają nabywcom na poważniejsze angażowanie się. Z pośród akcyj bankowych notowano tylko Bank Polski; kurs jego obniżył się w sierpniu ze 116 do 112 i dopiero w pierwszej połowie września poprawił się do 116. Z pośród innych grup najbardziej interesowano się papierami metalurgicznemi, które również zniżkowały (Lilpop z 16 do 14, Starachowice z 8 do 7,5). Na giełdach prowincjonalnych panował ogólny brak zainteresowania.

Budżet Państwa. Dochody Skarbu Państwa wyniosły w sierpniu 169,1 milj. zł., wykazując w porównaniu z lipcem spadek o 23,7 milj. zł. Wydatki zmniejszyły się o 35,7 milj., wynosząc 182,5 milj. zł. wobec czego sierpień wykazał przewyżkę wydatków nad dochodami w wysokości 13,4 milj. zł. (w lipcu przewyżka ta wynosiła 25,4 milj.). Dochody zmniejszyły się we wszystkich działach prócz monopolów, z których wpływy wykazały wzrost (o 4,2 milj. zł.).

Od początku bieżącego roku budżetowego (kwiecień-sierpień) dochody Państwa wynosiły 966,4 milj. zł., a wydatki 1.082 milj. zł.: w tym samym okresie roku poprzedniego dochody wynosiły 1.140,4 milj., a wydatki 1.136,2 milj. zł.

Niedobór budżetowy w sierpniu został pokryty, podobnie jak w miesiącu poprzednim, z rezerw Skarbu Państwa, nagromadzonych w okresie nadwyżek budżetowych.

ROLNICTWO

Ziemiopłody. *Zboża.* W pierwszej połowie miesiąca sprawozdawczego nastąpiło na rynkach międzynarodowych pewne uspokojenie, a nawet lekka poprawa notowań. Tendencja ta jednak nie utrzymała się w drugiej połowie sierpnia, którą cechowała chwiejność kursów.

Na rynku polskim pierwsza połowa miesiąca zaznaczyła się dalszem osłabieniem cen żyta i pszenicy. Spadek ten jednak został następnie zahamowany, najpierw dla żyta a potem i dla pszenicy. Pod koniec miesiąca zaznaczyła się nawet pewna zwyżka notowań tych dwu zbóż, co przypisać należy wiadomościom o mniej korzystnych niż w roku ubiegłym wynikach zbiorów, jak również trudnościom dostaw spowodowanym deszczami. Ceny jęczmienia, który zaczęto notować w sierpniu, kształtowały się początkowo również zniżkowo, poprawiając się nieco w końcu sierpnia. Ceny owsa wreszcie spadły dość poważnie.

Obroty w handlu krajowym nie osiągnęły większego natężenia, zwłaszcza wobec utrudnionych dowozów. Pewne ożywienie wywołały zwiększone zakupy ze strony młynów, które zaopatrywały się w zboża w przewidywaniu przerw w dowozach w okresie jesiennym. W handlu zagranicznym nastąpiło w ogólnej sumie dość znaczne zmniejszenie obrotów w porównaniu z miesiącem poprzednim. W szczególności nastąpiło znaczne ograniczenie wywozu pszenicy, podczas gdy wywóz żyta nieco się zwiększył. Wywóz żyta spadł jednak b. silnie w porównaniu z sierpniem r. ub. jak o tem świadczy poniższe zestawienie (w tonnach):

	Przywóz		Wywóz	
	Sierpień 1931	Sierpień 1930	Sierpień 1931	Sierpień 1930
Pszenica	98	651	2.452	511
Żyto	—	—	7.250	46.311
Jęczmień	—	1	600	6.363
Owies	—	—	73	2.340
Mąka pszenna i żytnia	—	131	1.827	1.615

Na podstawie danych zebranych przez korespondentów rolnych Główny Urząd Statystyczny ogłosił następujące przybliżone obliczenie tegorocznych zbiorów czterech głównych zbóż w Polsce:

	Zbiór w milj. q.	Zmiany w porównaniu z ub. r. w %
Pszenica	19,8	— 11,5
Żyto	51,6	— 25,8
Jęczmień	14,8	+ 1,2
Owies	24,6	+ 4,9

Jakość ziarna wypadła, według tych danych, średnio. Stosunkowo najlepszy jakościowo uro-

dzaj zaobserwowano w województwach Pomorskiem i Poznańskiem, natomiast drobne ziarno występuje przeważnie w woj. Wołyńskiem oraz, w mniejszym stopniu, w województwach Wileńskiem, Stanisławowskiem, Poleskiem i Lwowskiem.

Pogorszenie się warunków atmosferycznych w sierpniu, a zwłaszcza w drugiej połowie tego miesiąca, utrudniało sprzęt zbóż. Szczególnie dotkliwie odbiły się deszcze na zbiorach owsa, który w niektórych okręgach porósł na polu. Obfite opady przyczyniły się również do znacznie gorszego zbioru siana z drugiego pokosu i koniczyny.

Wspomniane przeszkody atmosferyczne utrudniały również w znacznej mierze rozpoczęcie jesiennych robót polnych.

Okopowe. Zbiór ziemniaków jest jeszcze trudny do określenia, zwłaszcza, że może on ucierpieć wskutek nadmiernych deszczów. Główny Urząd Statystyczny przypuszcza, że wobec zwiększenia przeciętnej wydajności z ha przy niewielkiem skurczeniu powierzchni uprawnej, zbiór tegoroczny okaże się równy zeszłorocznemu.

Stan plantacyj buraczanych aczkolwiek doznał pewnej poprawy wskutek obfitych opadów atmosferycznych przedstawiał się naogół mniej korzystnie niż w tymże okresie r. ub. Według danych zachodnio-polskich cukrowni spodziewany sprzęt buraków z ha szacowano w początku września na 227 q wobec 245 q przed rokiem, przeciętną zaś cukrowość buraków obliczano w tymże czasie na 16,09% wobec 16,15%.

Inwentarz żywy. Ceny bydła na rynku krajowym utrzymywały się w pierwszej połowie miesiąca sprawozdawczego na osiągniętym w miesiącu poprzednim poziomie, wykazując nawet w pewnych okręgach tendencję do dalszej zwyżki. W drugiej połowie sierpnia jednak zaznaczył się spadek cen, powolny dla bydła a silniejszy dla cieląt.

Wywóz bydła rogatego z Polski obniżył się w sierpniu do 294 sztuk wartości 123 tys. zł. wobec 349 sztuk wartości 147 tysł zł. w miesiącu poprzednim.

W handlu nierogacizną tendencja zniżkowa wystąpiła od początku miesiąca, przybierając większe rozmiary w drugiej połowie sierpnia. Świnie typu bekonowego wobec braku materjału zniżkowały w słabszym stopniu niż inne gatunki nierogacizny.

Wywóz nierogacizny polskiej na rynek austrjacki po wprowadzeniu w końcu lipca ograniczonych kontygentów nisko-celnych utrzymywał się w sierpniu na wysokości około 4 tys. sztuk tygodniowo. Uzyskiwane ceny uległy jednak pewnej zniżce wobec zwiększenia dostaw z innych krajów.

Pod wpływem poprawy cen w Pradze podjęto w sierpniu na nowo wywóz trzody polskiej do Czechosłowacji. Wywóz ten z blisko 500 sztuk w pierwszym tygodniu miesiąca podniósł się do blisko 1.500 sztuk w ostatnim. Jednocześnie nastąpił silny wzrost dowozów na ten rynek świń bitych. Ponieważ jednak ceny spadły gwałtownie w końcu miesiąca, zwiększenie to nie posiada cech stałych.

Ogólny wywóz nierogacizny obniżył się w sierpniu do 20.493 sztuk wartości 2.882 tys. zł. wobec 36.003 sztuk wartości 4.632 tys. zł. w miesiącu poprzednim.

Masło i jaja. Zarówno w kraju jak i na rynkach zagranicznych spadek podaży masła, występujący zwykle w okresie żniw, spowodował zwyżkę notowań. Ceny jednak nie utrzymały się na osiągniętym poziomie i w trzeciej dekadzie miesiąca uległy dość silnej zniżce pod wpływem zwiększonej podaży. Zaznaczyć należy, że słaby nawet wzrost podaży odbija się obecnie odrazu na położeniu rynku wobec powszechnego spadku konsumcji masła.

Wywóz masła z Polski zmniejszył się znacznie w porównaniu z miesiącem poprzednim, obniżając się do 1.387 tonn wartości 6.225 tys. zł. wobec 2.201 tonn wartości 9.619 tys. zł. w lipcu.

Na zagranicznych rynkach jajczarskich zaznaczyło się w sierpniu dość znaczne ożywienie, pociągając za sobą w drugiej połowie miesiąca zwyżkę cen. Pod koniec sierpnia pod wpływem dużej podaży zwyżka ta ustała, ceny jednak wykazywały tendencję do stabilizacji na osiągniętym poziomie.

Na rynku krajowym początek sierpnia zaznaczył się tendencją zniżkową cen. W drugiej połowie sierpnia jednak nastąpiła poprawa, wywołana zwiększonem zapotrzebowaniem i przewidywaniem zwykłego w okresie jesiennym zmniejszenia produkcji.

Wywóz jaj z Polski spadł w sierpniu do 4.079 tonn wartości 6.843 tys. zł. wobec 5.515 tonn wartości 10.153 tys. zł. w lipcu.

GÓRNICTWO

Węgiel. Sezonowa poprawa zbytu węgla i wzrost zatrudnienia kopalń uwydatniły się również w sierpniu. Dzięki zwiększonemu zapotrzebowaniu wydobycie i zbyt węgla utrzymują się w ostatnich miesiącach powyżej poziomu zeszłorocznego.

Produkcja węgla kamiennego osiągnęła w miesiącu sprawozdawczym 3.295 tys. tonn (da-

ne tymczasowe) wobec 3.197 tys. w lipcu czyli o 96 tys. tonn więcej. W porównaniu z sierpniem r. ub. wydobycie było większe o 233 tys. tonn. Wskutek tego natężenie wydobycia wzrosło w sierpniu do przeciętnie 132 tys. na dzień roboczy (przy 25 dniach) wobec 118 tys. tonn w lipcu. Zapasy na zwałach utrzymały się w końcu miesiąca sprawozdawczego mniej więcej na poziomie z końca lipca, kiedy wynosiły najwyższą w tym roku sumę, t. j. około 2.180 tys. tonn.

Dzięki sezonowemu zapotrzebowaniu węgla na okres zimowy, głównie sortymentów opałowych, ogólna wysyłka węgla z kopalń w sierpniu wzrosła w porównaniu z lipcem o 164 tys. do 2.994 tys. tonn. Zbyt wewnątrz kraju poprawił się o 132 tys. do 1.695 tys. tonn. Wywóz zaś węgla zagranicę zwiększył się o 32 tys. do 1.299 tys. tonn. Szczególnie wysyłka do krajów północnych wzrosła dość znacznie, gdyż o 81 tys. tonn, w pierwszym rzędzie do Danji (o 37 tys.), pozatem do Finlandji (o 30 tys.) i Szwecji (o 12 tys.). Większą poprawę wykazał również wywóz węgla do Austrji, sprzedaż do Węgier natomiast obniżyła się wskutek konkurencji czechosłowackiej. Eksport do innych państw zmniejszył się; m. in. również wzrastający dotychczas z miesiąca na miesiąc wywóz do Francji, gdzie wprowadzone zostało ostatnio kontyngentowanie węgla importowanego. Zarządzenie to wydane zostało jako czasowe i spowodowane było skurczeniem się zbytu węgla krajowego pod wpływem wzrastającego we Francji kryzysu. Podział wysyłki węgla na poszczególne rynki był następujący z uwzględnieniem tymczasowych danych za sierpień b. r. (w tys. tonn.):

	VIII.1931	VIII.1931	VII.1930
zbyt ogólny	2.994	2.830	2.780
z tego: zbyt w kraju	1.695	1.563	1.639
eksport	1.299	1.267	1.141
w tem: Szwecja	329	317	279
Danja	168	131	139
Finlandja	81	61	70
Norwegja	58	64	34
pozostałe kraje północne	80	62	57
Gdańsk i węgiel okrętowy	83	107	111
Austrja	174	139	182
Węgry	33	46	59
Czechosłowacja	54	64	64
Francja	135	132	79
Italja	58	74	29
Belgja	8	24	—
inne kraje	38	45	38

Ceny węgla wywożonego drogą morską fob porty Gdańsk i Gdynia miały nadal tendencję zniżkową.

Przeładunek węgla w obu portach wynosił w sierpniu 959 tys. tonn, czyli o 17 tys. mniej, niż w lipcu, przeładunek w Gdyni zmniejszył się bowiem o 24 tys. do 395 tys. tonn, w Gdańsku zaś wzrósł o 7 tys. do 564 tys. tonn.

Nafta. Położenie przemysłu naftowego w sierpniu nie wykazało większych zmian w porównaniu z miesiącem poprzednim. Wydobycie ropy naftowej utrzymało się mniej więcej na poziomie z lipca. Ilość nowo uruchomionych otworów jest nieznaczna, gdyż ruch wiertniczy był mało ożywiony. Wobec wysokich kosztów nowych wierceń przemysł dąży głównie do zwiększenia wydajności szybów już eksploatowanych przez stosowanie nowszych systemów wydobywczych.

Sprzedaż przetworów naftowych na rynku wewnętrznym utrzymuje się w dalszym ciągu na poziomie niższym niż w r. ub. Spodziewane jak zwykle w tym czasie ożywienie zbytu nafty wystąpiło w sierpniu tylko nieznacznie. Niekorzystnie przedstawiało się również położenie na rynku benzyny wskutek malejącego zbytu. Ostatnio wzmogła się walka konkurencyjna w sprzedaży między Syndykatem Naftowym i małemi rafinerjami niezrzeszonemi. Na spadek zużycia benzyny wpływa także wzrastające stosowanie benzolu i mieszanek spirytusowych do napędu motorów. W ostatnim czasie skurczył się również zbyt parafiny.

Podobnie jak w Polsce, i w innych krajach, w związku z niepomyślną sytuacją gospodarczą, trwa spadek zapotrzebowania produktów naftowych. Niskie ceny przetworów na rynkach europejskich spowodowane są pozatem istnieniem dużych zapasów w handlu przy silnej stale ekspansji nafty sowieckiej. Zwyżka cen ropy w Ameryce osiągnięta w ostatnim czasie na skutek energicznych zarządzeń w niektórych stanach, dążących do ograniczenia wydobycia i podniesienia ceny surowca, nie wywarła w tych warunkach dotąd żadnego wpływu na sytuację rynkową w Europie.

HUTNICTWO

Żelazo i stal. Po krótkotrwałej poprawie zatrudnienia hutnictwa żelaznego w lipcu nastąpił w sierpniu spadek wytwórczości. Wpływ zamówień krajowych wykazał znaczny spadek, obniżył się również wywóz wyrobów hutnictwa żelaznego zagranicę.

W porównaniu z miesiącem poprzednim najsilniej zmniejszyła się produkcja wyrobów walcowanych (o 11,6%), w mniejszym zaś stopniu produkcja stali (o 8,2%). Wytwórczość surówki

natomiast zwiększyła się o 5,6%, jak wynika z następujących danych (za sierpień r. b. liczby tymczasowe):

w tys. tonn	Surówka	Stal	Wyroby walcowane
w sierpniu 1930 r. . . .	37,8	104,7	75,7
w czerwcu 1931 r. . . .	23,6	103,3	78,1
w lipcu „ . . .	28,3	108,6	81,1
w sierpniu „ . . .	29,8	99,7	72,2
w % przec. mies. 1913 r.			
w sierpniu 1930 r. . . .	43,9	75,6	75,8
w czerwcu 1931 r. . . .	27,5	74,7	78,1
w lipcu „ . . .	32,8	78,5	81,1
w sierpniu „ . . .	34,7	72,0	72,3

W sprzedaży na rynek krajowy nastąpił poważny spadek zamówień we wszystkich grupach odbiorców. Ogólna suma zamówień przydzielonych hutom przez Syndykat wynosiła w sierpniu ca 16,5 tys. tonn wobec 34,5 tys. w lipcu. Przedewszystkiem handel hurtowy, który ze względu na mało korzystną wypłacalność klijenteli z konieczności dąży do sprzedaży wyłącznie gotówkowej, obniżył swe zakupy z 13,1 tys. w lipcu do ca 4 tys. tonn w miesiącu sprawozdawczym, gdyż silne ograniczenie sprzedaży na kredyt powoduje zmniejszenie obrotów. Pogorszenie sytuacji w przemyśle metalowo-maszynowym wpłynęło również na skurczenie się zapotrzebowania wyrobów hutniczych ze strony tego przemysłu z 17 tys. tonn w lipcu do ca 11 tys. tonn w sierpniu. Zamówienia rządowe ograniczyły się do nieznacznych ilości.

Wywóz zagranicę materjałów i wyrobów hutnictwa żelaznego zmniejszył się w ogólnej sumie z 45,7 tys. w lipcu do 44,4 tys. tonn w sierpniu. Spadł głównie wywóz blachy żelaznej i stalowej, gdy eksport szyn, żelaza i stali oraz rur był nieco większy niż w miesiącu poprzednim.

Cynk i ołów. Ceny cynku i ołowiu w Europie po okresie pewnej stabilizacji w sierpniu wykazały we wrześniu dalszą zniżkę. Na giełdzie londyńskiej ceny cynku w ciągu pierwszych dwuch tygodni września obniżyły się z £ 11½ za tonnę w dniu 1.IX do £ 10¾ w dniu 14-tym tego miesiąca. Jednocześnie zniżkował ołów z £ $11^{5}/_{16}$ do £ $10^{11}/_{16}$ za tonnę.

Produkcja cynku w Polsce uległa pod wpływem niekorzystnego położenia na rynkach eksportowych ograniczeniu do 9,1 tys. ton w sierpniu, czyli osiągnęła najniższy poziom z poszczególnych miesięcy roku bieżącego. Wywóz tego metalu zagranicę zmniejszył się z 12 tys. tonn w lipcu do 10,3 tys. tonn w miesiącu sprawozdawczym. Wzrosła natomiast w sierpniu wytwórczość ołowiu surowego do 3.261 tonn (w lipcu 2.813 tonn) przy równoczesnem zwiększeniu eksportu tego metalu z 1.641 tonn do 2.271 tonn.

PRZEMYSŁ

Przemysł włókienniczy. *Łódź.* Sprzedaż wyrobów bawełnianych na sezon zimowy rozpoczęła się w połowie sierpnia, większe ożywienie obrotów jednak dotąd nie nastąpiło. Składy towarów u detalistów i hurtowników są wprawdzie naogół nieduże, również przemysł posiada mniejsze zapasy wyrobów niż w roku ubiegłym, jednak tranzakcje zawierane są z wielką ostrożnością ze względu na spadek zdolności nabywczej ludności. Hamująco na obroty wpływa też ostatni silny spadek cen surowej bawełny. Handel wstrzymuje się od większych zakupów, gdyż liczy na dalsze obniżenie cenników, które już w sierpniu uległy zniżce w granicach 5—10%. Niektóre towary o charakterze sezonowym jak plusze, flanele i t. p. cieszyły się jednak już w sierpniu większem powodzeniem. Tranzakcje zawierano przeważnie za gotówkę, w nielicznych wypadkach przyjmowano weksle z terminem płatności 1—4 miesięcy. Ponieważ zapasy towarów u kupców są nieduże, spodziewaćby się należało wkrótce znaczniejszej poprawy zbytu artykułów bawełnianych. Poważniejszy wpływ na przebieg sezonu może mieć przypuszczalna obniżka cen tkanin wyprodukowanych z tańszego surowca, zakupionego przez fabryki już po ostatniej zniżce.

Zatrudnienie fabryk i produkcja zmalały szczególnie w połowie sierpnia. Pod koniec miesiąca stan zatrudnienia nieco się zwiększył, był jednak znacznie niższy niż wtym samym czasie roku poprzedniego. W fabrykach wyrobów bawełnianych, należących do Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskiem pracowało:

dni	24—30.VIII.1931		20—26.VII.1931		25—31.VIII.1930	
	robotn.	% rob.	robotn.	% rob.	robotn.	% rob.
6	11.989	28,13	10.727	24,30	31.907	62,66
5	12.123	28,44	14.299	32,40	9.807	19,26
4	11.784	27,65	10.352	23,46	8.056	15,82
3	5.298	12,43	5.006	11,34	635	1,25
razem	41.194	96,65	40.384	91,50	50.405	98,99
urlop.	1.427	3,35	3.753	8,50	518	1.01

Pod wpływem coraz dotkliwszej konkurencji przemysłu drobnego i chałupniczego w wielkim przemyśle bawełnianym omawiane są ostatnio możliwości utworzenia porozumienia kartelowego, którego pierwszem zadaniem byłoby ustalenie wspólnych zasad produkcji i sprzedaży. Jak dotąd jednak powstanie takiego kartelu natrafia na wielkie trudności.

Istniejący kartel przędzalń bawełnianych wywiera na rynek przędzy pewien wpływ dodatni, nie dopuszczając do tworzenia nadmiernych za-

pasów przez odpowiednie normowanie wytwórczości. Dzięki temu zapasy przędzy zmniejszyły się również w sierpniu, co przyczyniło się do utrzymania cen.

Nieco pomyślniejszy przebieg ma dotychczasowy sezon zimowy w dziale wyrobów wełnianych. Choć obecne obroty nie dorównują sprzedaży zeszłorocznej, jednak ożywienie tranzakcyj było dość znaczne, zwłaszcza w dziale tkanin służących do wyrobu odzieży na eksport, gdyż wywóz odzieży gotowej stale się zwiększa. Stan zatrudnienia i produkcja fabryk utrzymane zostały na poziomie z miesiąca ubiegłego. W zakładach większych, zrzeszonych w Związku Przemysłu Włókieniczego, pracowało robotników:

dni	24—30.VIII.1931		20—26.VII.1931		25—31.VIII.1930	
	robotn.	% rob.	robotn.	% rob.	robotn.	% rob.
6	12.528	83,07	11.822	78,10	13.203	94,80
5	852	5,65	2.383	15,74	370	2,66
4	875	5,80	383	2,53	297	2,14
3	677	4,49	—	—	—	—
razem	14.932	99,01	14.588	96,37	13.870	99,60
urlop.	149	0,99	549	3,63	56	0,40

Przemysł dziany mimo małych zamówień w sierpniu nie ograniczał wytwórczości, licząc się z dużem wyczerpaniem składów u odbiorców. W końcu okresu sprawozdawczego nastąpiło lekkie ożywienie w sprzedaży wyrobów dzianych w związku z kończącym się okresem urlopowym.

Dotychczasowy przebieg sezonu zimowego w przemyśle pończoszniczym jest dość pomyślny, choć obroty są mniejsze niż w roku ubiegłym. Cenniki zostały obniżone o 15—20% w stosunku do poprzedniego roku. W miesiącu sprawozdawczym ukonstytuował się ogólno-polski kartel przemysłu pończoszniczego, mający na celu unormowanie produkcji. Dotychczas przystąpiło do porozumienia około 80% firm, głównie większych. Poza kartelem pozostały przeważnie zakłady mniejsze.

Bielsko. W drugiej połowie sierpnia rozpoczął się okres sprzedaży wyrobów zimowych. Ze względu na niepomyślne położenie w handlu obroty tkaninami były dotąd niezbyt wielkie. Interesowano się głównie materjałami płaszczowemi i modnemi tkaninami zimowemi. Ceny przędzy czesankowej obniżyły się, podążając za zniżką cen wełny. Fabryki sukna pracowały w ostatnich dwuch miesiącach przy tem samem natężeniu ruchu co w r. ub. Wywóz wyrobów bielskich był w sierpniu mniejszy niż przed rokiem, gdyż wysiłki eksporterów około wyszukania nowych rynków zbytu natrafiają na wielkie trudności w związku z ogólno-światowem przesileniem gospodarczem.

Tegoroczne zapotrzebowanie sezonowe wyrobów jutowych i konopnych znajduje pokrycie głównie z dużych zapasów znajdujących się w handlu, wskutek czego zatrudnienie zakładów wytwórczych w tym dziale było słabe. Zbyt odzieży i bielizny lepszych gatunków, wytwarzanych przez Bielsko, był mały i pozostawał daleko poza obrotami z roku zeszłego. Po raz pierwszy wysłano w miesiącu sprawozdawczym próbne wyroby gotowe do Anglji. Przemysł kapeluszniczy zakończył produkcję na sezon zimowy i również w tej branży zaznaczyła się silna redukcja w stosunku do roku ubiegłego.

Białystok. Fabryki białostockie utrzymały pełny stan uruchomienia przy zatrudnieniu 100% maszyn. Znaczna część zakładów pracowała na dwie zmiany, głównie na eskport. W sierpniu rozpoczął się wywóz gotowych ubrań, przeważnie płaszczów. W większości wypadków eksportowały fabryki większe, posługujące się do wykonania odzieży pracą krawców chałupników. W sierpniu nastąpiło większe zainteresowanie wyrobami białostockiemi ze strony rynku krajowego. Przybywający kupcy kupowali jednak tylko małe partje towarów z powodu braku kapitału obrotowego i obostrzonych przez przemysł warunków płatności.

Wartość wywozu wyrobów włókienniczych z Polski wynosiła w sierpniu ogółem 13.5 milj. zł. wobec 13,4 milj. w lipcu b. r. i 15,6 milj. w sierpniu 1930 r. Ogólna zaś suma eksportu włókienniczego w pierwszych 8 miesiącach b. r. w sumie 90 milj. zł. była o prawie 14 milj. zł. mniejsza niż w tym samym czasie roku zeszłego.

Przemysł metalowo-maszynowy. Bardzo ograniczony ruch inwestycyjny w całem życiu gospodarczem wpływa nadal niekorzystnie na położenie przemysłu metalowo - maszynowego. Większe zapasy towarów nagromadzone w licznych gałęziach tego przemysłu powodują, że zakłady metalowo-maszynowe ograniczają swą wytwórczość. Ciężkie położenie przemysłu przetwórczego odbija się na położeniu hutnictwa, gdyż ostatnio zamówienia wyrobów hutniczych ze strony fabryk metalowych zmalały.

W przemyśle maszynowym fabryki maszyn i narzędzi rolniczych zmniejszyły stan zatrudnienia, gdyż zbyt wyrobów po krótkotrwałej poprawie w lipcu i pierwszych dniach sierpnia pogorszył się znacznie w końcu okresu sprawozdawczego. Rolnicy bowiem po ostatniej zniżce cen zbóż w poprzednim miesiącu ponownie ograniczyli swe inwestycje. Również stan zatrudnienia fabryk maszyn i instalacyj młyńskich pogorszył się wskutek zmniejszenia się napływu zamówień ze strony młynów. Wytwórnie maszyn włókienniczych wobec braku zbytu w kraju i sła-

bego wywozu zagranicę przestawiają się w okręgu bielskim na inne rodzaje wytwórczości. Jedna z największych fabryk przeszła na produkcję rur, inna wypuściła na rynek pierwszą serję maszyn do szycia.

W przemyśle metalowym sytuacja w porównaniu z lipcem nie uległa większym zmianom. Fabryki śrub i nitów utrzymały poprzedni stan zatrudnienia głównie dzięki zamówieniom Ministerstwa Komunikacji. Zatrudnienie zakładów gwoździarsko - druciarskich było stosunkowo dość dobre, jednak sytuacja rynkowa jest nadal niekorzystna wskutek braku porozumienia i ostrej konkurencji poszczególnych zakładów. Rozmowy w sprawie odnowienia umowy syndykackiej trwają nadal, restytuowanie syndykatu jednak natrafia dotąd na wielkie trudności. Warsztaty konstrukcyj mostowych pracowały naogół słabo. Rozpoczęcie budowy szeregu większych mostów, które zostaną wykonane w najbliższym czasie zapomocą kapitałów zagranicznych, przyczynić się powinno do zwiększenia pracy zakładów konstrukcyjnych. W walcowniach metali nastąpił w porównaniu z lipcem spadek zatrudnienia.

Nieznaczne sezonowe ożywienie produkcji zaznaczyło się w odlewniach w okręgu radomskim. Zbyt odlewów jest jednak o jedną trzecią mniejszy niż przed rokiem.

Przemysł drzewny. Położenie tej gałęzi przemysłowej doznało ostatnio pogorszenia wskutek dalszego utrudnienia wywozu materjałów i wyrobów drzewnych zagranicę i zaznaczającego się od lipca spadku zbytu drzewa tartego w kraju. Zmusiło to tartaki do ograniczenia wytwórczości. Ostatnio przemysł drzewny odczuł bardzo dotkliwie zahamowanie wywozu drzewa do Francji, która pod wpływem wzrastających trudności zbytu wytworów własnego przemysłu tartacznego zamknęła do końca b. r. granice dla importu drzewa z zagranicy. Zarządzenie to pozbawiło eksporterów polskich możności wykonania znaczniejszych dostaw już poprzednio zakontraktowanych. Większym ograniczeniom uległ również wywóz do Węgier wskutek zaprowadzonych w tem państwie ograniczeń dewizowych w związku z przesileniem finansowem.

To też ogólna wartość wywozu drewna i materjałów drzewnych z Polski zmniejszyła się w sierpniu do 19,6 milj. zł. wobec 24 milj. w lipcu i 29 milj. zł. przeciętnie miesięcznie w 1930 r. W celu usprawnienia wywozu drogą morską przez Gdynię utworzona została w tym porcie „Polska Agencja Eksportu Drzewa", której zadaniem jest dokonywanie przeładunku i magazynowanie drewna oraz przeprowadzanie wszelkich czynności przy eksporcie drzewnym. W charakterze udziałowca przystąpił do tej firmy najpoważniejszy w Polsce producent drewna, Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych.

W dziale mebli giętych rozpoczął się w sierpniu sezon produkcji. Sprzedaż w kraju skurczyła się dość znacznie, również eksport był mniejszy. Spadek wywozu nastąpił głównie wskutek zmniejszenia zamówień przez kupców angielskich, gdy eksport do krajów Bliskiego Wschodu utrzymuje się bez zmian. Ceny mebli giętych obniżyły się. Sprzedaże dochodzą do skutku przeważnie przy pokryciu gotówkowem, gdyż firmy udzielają kredytu bardzo ostrożnie i w nielicznych tylko wypadkach.

Sytuacja przemysłu wikliniarskiego jest w dalszym ciągu mało pomyślna. Szczególnie zbyt gorszych warunków wikliny został ograniczony do małych bardzo ilości wskutek niewielkich prac przy regulacji rzek. Korzystniej przedstawiało się położenie w dziale produkcji dykty, głównie dębowej, dzięki stosunkowo pomyślnym warunkom eksportowym dla tego artykułu.

Cukrownictwo. Sprzedaż cukru na potrzeby rynku wewnętrznego zmniejszyła się w miesiącu sprawozdawczym w porównaniu z poprzednim o przeszło 11 tys. tonn, obniżając się z 38,7 tys. tonn do 27,6 tys. tonn (wobec 31,9 tys. w tymże okresie r. ub.). Eksport natomiast nieco się zwiększył, osiągając 11 tys. tonn wobec 5,1 tys. w miesiącu poprzednim (12 tys. w sierpniu 1930 r.).

Od początku kampanji bieżącej (październik 1930 — sierpień 1931) sprzedaż na rynku krajowym wyniosła 308,5 tys. tonn wobec 319,9 tys. w ciągu 11 miesięcy kampanji ubiegłej, co stanowi spadek konsumcji wewnętrznej o 3,6%.

Eksport spadł jednocześnie do 291,4 tys. tonn wobec 395,7 tys. tonn w tymże okresie kampanji poprzedniej.

Rozporządzeniem Ministrów Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa został ustalony prowizoryczny kontyngent cukru na potrzeby rynku wewnętrznego na rok 1931/32. W myśl tego rozporządzenia kontyngent zasadniczy cukru białego wynosi 3.411.830 q, a zapasowy 170.591 q wobec 3.580.469 q i 179.023 q w poprzednim roku gospodarczym.

Młynarstwo. Zbyt mąki żytniej w porównaniu z lipcem zwiększył się, ceny jej miały prawie w całym kraju w związku z większem zapotrzebowaniem tendencję mocną. Sprzedaż mąki pszennej poprawiła się dopiero w drugiej połowie miesiąca, jednak obroty nie były duże wskutek istnienia na rynku prawdopodobnie jeszcze pewnych zapasów mąki starej. Stan zatrudnienia młynów zwiększył się w okresie sprawozdawczym tembardziej, że również wywóz mąki pszennej i żytniej wzrósł w ogólnej sumie z 1.352 tonn w lipcu

do 1.827 tonn. Jednocześnie poprawił się zbyt otrąb tak w kraju jak i zagranicą. Wywóz otrąb zagranicę w r. b. znacznie zmalał i wynosił w tys. q.:

	Styczeń — Lipiec 1931	1930
Otręby żytnie . . .	142,3	456,9
„ pszenne . .	56,4	295,6
„ jęczmienne . .	1,8	82,3

Jak wskazują powyższe liczby, eksport otrąb żytnich w r. b. skurczył się do 30%, pszennych— do niecałych 20% ilości z roku ubiegłego, a wywóz otrąb jęczmiennych ustał prawie zupełnie.

Przemysł chemiczny. Zbyt nawozów sztucznych w sierpniu w porównaniu z lipcem znacznie się ożywił; w stosunku jednak do r. ub. wysyłka nawozów była znacznie mniejsza. Sprzedaż nawozów azotowych, głównie azotniaku, na obecny sezon skończyła się już w sierpniu. Ogólna sprzedaż azotów w obecnym sezonie była o połowę mniejsza niż w sezonie jesiennym r. ub. Zbyt nawozów superfosfatowych wykazał w sierpniu poprawę, która utrzymała się również w początku września. Wysyłka soli potasowych w porównaniu z lipcem wzrosła prawie dwukrotnie i była tylko nieco mniejsza niż w tym samym czasie poprzedniego roku. Ponieważ głównym sezonem sprzedaży siarczanu amonu są miesiące wiosenne, zbyt tego nawozu ograniczył się do małych ilości. Ożywił się natomiast wywóz tego produktu zagranicę, głównie wskutek nieprzedłużenia porozumienia międzynarodowego w tej gałęzi eksportu. Brak konwencji wpłynął jednak na pogorszenie warunków eksportu.

Zbyt produktów węglopochodnych był w sierpniu mniej pomyślny. Trwające prawie przez cały miesiąc deszcze odbiły się niekorzystnie przedewszystkiem na wysyłce smół preparowanych i paku dla przemysłu budowlanego i fabryk tektur smołowcowych oraz smół drogowych. Jedynie zbyt olei impregnacyjnych nieco się ożywił, był jednak znacznie mniejszy niż w latach ubiegłych.

Sprzedaż produktów dalej uszlachetnionych jak fenolu, krezoli i in., a także benzolów, była nadal utrudniona.

Garbarstwo. Wskutek dużych zapasów skór gotowych i małego zapotrzebowania rozpoczynający się zwykle w sierpniu sezon produkcji w garbarniach został w r. b. opóźniony. Wobec tego ceny skór gotowych w porównaniu z lipcem zniżkowały. Tranzakcje wskutek niekorzystnej wypłacalności odbiorców zawierano wyłącznie za gotówkę. Również ceny skór surowych zniżkowały wobec małego zapotrzebowania ze strony garbarń.

Trwające od dłuższego czasu rokowania nad porozumieniem garbarń doprowadziły w dniu 6 września do utworzenia kartelu producentów skór podeszwowych. Porozumienie to obejmujące 30 garbarń ma na celu kontyngentowanie produkcji i prowadzenie wspólnego biura sprzedaży.

HANDEL

Obroty handlowe w miesiącu sierpniu, który podobnie jak lipiec ze względu na urlopy jest okresem niesezonowym, utrzymywały się na niskim poziomie z poprzedniego miesiąca, co w znacznym stopniu wpłynęło na zaostrzenie się i tak już niepomyślnej sytuacji finansowej licznych przedsiębiorstw handlowych. Pewne zwiększenie sprzedaży nastąpiło dopiero w końcu sierpnia i w początkach września w miastach w związku z rozpoczęciem roku szkolnego, a na prowincji dzięki zwiększonym nieco zakupom ludności rolniczej na jesień.

Z poszczególnych branż największe stosunkowo ożywienie zaznaczyło się w końcu okresu sprawozdawczego w dziale papierniczo-piśmienniczym w związku z rozpoczęciem roku szkolnego. Obroty nie dorównały jednak sprzedaży w sezonie zeszłorocznym. Pewne ożywienie nastąpiło również w końcu sierpnia w branży włókienniczej tak w handlu tkaninami wełnianemi jak i bawełnianemi. Jednocześnie zwiększyła się sprzedaż wyrobów trykotażowych. W dziale spożywczo - kolonjalnym sierpień podobnie jak lipiec zaznaczył się normalnym jak dla sezonu martwego spadkiem obrotów. W pierwszych dniach września nastąpiła pewna poprawa również w tej branży.

Wskaźnik cen hurtowych wykazał w sierpniu dalszy spadek do 69,3 wobec 70,4 w lipcu (1927= 100), czyli o 1,6%. Na zniżkę wskaźnika wpłynęło głównie obniżenie się cen artykułów przemysłowych o 2,3% do 78,4%, gdy wskaźnik artykułów rolniczych spadł nieznacznie o 0,8% do 58,3%. W podobnym stosunku jak wskaźnik artykułów hurtowych obniżył się również wskaźnik cen detalicznych w Warszawie, gdyż o 1,9% do 87,2% (88,9% w lipcu); artykuły rolne zniżkowały bowiem o 3,5% do 76,8%, żywność o 3,2% do 78,6%, zaś artykuły przemysłowe o 0,7% do 97,2%.

Obroty handlowe z zagranicą zmniejszyły się w sierpniu w porównaniu z poprzednim miesiącem o 43,1 milj. do 259,2 milj. zł. Przywóz zmniejszył się o 18,7 milj. wskutek skurczenia się importu artykułów spożywczych (głównie ryżu), skór i futer oraz surowców włóknistych. Wartość wywozu zaś obniżyła się o 24,4 milj. zł. Spadek eksportu nastąpił głównie w dziale produktów spożywczych (o blisko 13 milj. zł.),

a następnie w grupie drewna, maszyn i aparatów. Saldo dodatnie bilansu handlowego wyniosło w sierpniu 41,1 milj. zł.

W związku ze skurczeniem się obrotów handlowych z zagranicą zmniejszyły się w sierpniu obroty towarowe portu gdyńskiego o 22,1 tys. do 481 tys. tonn; spadek przewozów zaznaczył się tak w przywozie jak i wywozie. Ilość statków przybyłych do portu zwiększyła się z 286 w lipcu do 308 w sierpniu przy jednoczesnem zmniejszeniu się ogólnego tonażu z 259 tys. do 245 tys. n. r. t. Bandera polska nadal utrzymała się na drugiem miejscu po Szwecji.

STAN ZATRUDNIENIA I PŁACE

Spadek liczby bezrobotnych przybrał już w sierpniu znacznie mniejsze rozmiary niż w miesiącach poprzednich, stan zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się bowiem w okresie sprawozdawczym o 9.512 osób wobec 20,5 tysięcy w lipcu. Zmniejszenie to przypada głównie na pierwszą połowę miesiąca, gdy liczba osób pozostających bez pracy spadła z 261,1 tys. w dniu 1.VIII rb. do 251,6 tys. w dniu 22.VIII b. r. i na tym poziomie utrzymała się prawie bez zmian w następnych dwuch tygodniach. Stan bezrobotnych zmniejszył się we wszystkich grupach zawodowych za wyjątkiem bezrobotnych pracowników umysłowych, których liczba w dalszym ciągu wzrosła do przeszło 32 tysięcy na początku września. Z ogólnej sumy bezrobotnych według danych Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej na poszczególne zawody przypadało:

	5.IX.1931	1.VIII.1931	6.IX.1930
Górnicy	13.777	13.778	10.378
Hutnicy metal.	2.500	2.589	2.125
Szklarze	2.646	2.713	2.378
Metalowcy	21.541	21.813	16.822
Włókiennicy	20.867	23.424	18.606
Pracownicy budowlani	15.732	18.364	12.038
Pracownicy umysłowi	32.248	30.165	18.698
Inne zawody	21.336	22.232	13.794
Niewykwalifikowani	120.900	125.981	78.163
Razem	251.547	261.059	173.002

Ruch zniżkowy płac przybrał w ostatnich tygodniach na sile. Orzeczeniem Konwencji Rozjemczej obniżono w górnośląskiem hutnictwie żelaznem płace akordowe, wskutek czego ogólna suma zarobków robotników obniżyła się o 3—4%. W przemyśle i handlu w województwie poznańskiem z dniem 1 sierpnia wygasła umowa zbiorowa i przedsiębiorstwa w drodze indywidualnych umów obniżyły zarobki w granicach od 10 do 12% płac poprzednich. Ponadto przeprowadzono zniżki w dość licznych przedsiębiorstwach, szczególnie tam, gdzie nie obowiązywały umowy zbiorowe, jak w niektórych fabrykach metalurgicznych, hutach szklanych, tartakach i garbarniach.

Wobec zbliżającej się zimy, w której następuje corocznie wzrost sezonowy liczby bezrobotnych, sprawa pomocy dla bezrobotnych zajmuje jedno z pierwszych miejsc wśród poczynań Rządu, zmierzających do łagodzenia skutków kryzysu gospodarczego. Cała akcja pomocy dla bezrobotnych ujęta została w ściśle ustalony program przy współudziale kół gospodarczych i organizacyj społecznych. W tym celu został utworzony przy Prezesie Rady Ministrów „Naczelny Komitet dla Spraw Bezrobocia", w skład którego wchodzą przedstawiciele Rządu, sfer zainteresowanych i społeczeństwa. Komitet powyższy stawia sobie za jedno z głównych zadań zapewnienie istniejących możliwości pracy przedewszystkiem żywicielom rodzin bądź przez ograniczenie zatrudnienia młodocianych lub członków rodzin i innych osób, posiadających inne źródła dochodu i utrzymania, bądź też przez wykorzystanie możności skrócenia czasu pracy w poszczególnych wypadkach lub generalnie i zatrudnienia większej ilości osób.

Jednocześnie Naczelny Komitet zajmie się zorganizowaniem na szeroką skalę pomocy doraźnej dla bezrobotnych pod postacią dożywiania i zaopatrywania bezrobotnych w środki opałowe i odzieżowe. Dla umożliwienia Komitetowi realizacji tego zadania mają mu zostać oddane do dyspozycji środki, uzyskane ze źródeł państwowych i społecznych. Wśród wpływów na ten cel przeznacza się m. in. środki uzyskane w naturze od podatników za zaległe podatki, towary skonfiskowane przez władze celne, a mogące służyć na akcję dożywiania, jak również dobrowolne składki i ofiary, zbierane na rzecz pomocy dla bezrobotnych przez komitety.

STATYSTYKA

Pieniądz i kredyt

STAN W DNIU	BANK POLSKI: Stopa dyskontowa	BANK POLSKI: Kruszec i waluty netto	BANK POLSKI: Portfel wekslowy	BANK POLSKI: Pożyczki lombardowe	BANK POLSKI: Natychm. płatne zobowiązania	BANK POLSKI: Obieg biletów bank.	Całkowity obieg pieniężny	Państw. instyt. kredyt.: Kredyty gotówkowe[2])	Państw. instyt. kredyt.: Kredyty emisyjne	Państw. instyt. kredyt.: Wkłady i lokaty	Banki prywatne[3]): Kredyty krótkotermin.	Banki prywatne[3]): Wkłady
		W miljonach złotych										
31.XII. 1927 . . .	8	1.202[1])	456	41	660	1.003	1.312	893	432	899	1.254	800
31.XII. 1928 . . .	8	1.149	640	91	524	1.295	1.516	1.135	738	1.132	1.733	999
31.XII. 1929 . . .	8½	1.119	704	77	468	1.340	1.600	1.340	924	1.144	1.885	1.090
31.VIII. 1930 . . .	6½	929	616	80	243	1.355	1.586	1.330	1.005	1.402	1.378	1.043
31.XII. „ . . .	7½	851	672	86	210	1.328	1.569	1.649	1.057	1.422	1.911	1.184
30.VI. 1931 . . .	7½	798	554	83	270	1.230	1.469	1.676	1.100	1.489	1.589	947
31.VII. „ . . .	7½	735	643	86	245	1.254	1.491	1.718	1.103	1.479	1.540	884
31.VIII. „ . . .	7½	713	644	98	226	1.245	1.485	1.741	1.110	1.473	.	.

[1]) Od 20.X.1927 r. przeliczono zapasy kruszcu i walut zgodnie z rozporz. z d. 13.X.27 r. o stabilizacji złotego pg. wartości 5.924.44 zł. za 1 kg. czystego złota.
[2]) Łącznie z funduszami administrowanemi.
[3]) Według bilansów łącznych, zestawianych przez Komisarjat Bankowy Min. Skarbu; dane obejmują 59 banków i 5 większych domów bankowych.
[4]) Dane prowizoryczne.

Kursy dewiz i walut na giełdzie warszawskiej

	Notowano za	Kurs najniższy: Sierpień 1931	Kurs najniższy: Lipiec 1931	Kurs najwyższy: Sierpień 1931	Kurs najwyższy: Lipiec 1931	Kurs ostatni: Sierpień 1931	Kurs ostatni: Lipiec 1931
Belgja	100 belg	124.40	124.35	124.66	124.75	124.50	124.66
Holandja	100 guld.	359.85	359.—	360.20	359.96	359.95	359.80
Londyn	1 £	43.32	43.29	43.40	43.43½	43.39¼	43.36
Nowy York	1 $	8.921	8.919	8.925	8.962	8.921	8.922
$ oficjalny	1 $	8.92½	8.96	9.01½	9.10	8.92½	9.02½
$ prywatny	1 $	8.917	8.907½	9.0275	9.13	8.925	9.035
Paryż	100 fr.	34.98	34.92	35.05	35.08	35.—	34.09
Praga	100 kor.	26.43½	26.43	26.45	26.45	26.43½	26.44½
Szwajcarja	100 fr.	173.55	172.78	174.37	174.20	173.72	174.17
Wiedeń	100 szyl.	125.41	125.37	125.50	125.50	125.48	125.47
Włochy	100 lir	46.70	46.72	46.75	46.78	46.71	46.73

Kursy ważniejszych papierów procentowych na giełdzie warszawskiej

RODZAJ PAPIERU		Wartość nominalna	Kurs najniższy: Sierpień 1931	Kurs najniższy: Lipiec 1931	Kurs najniższy: Sierpień 1930	Kurs najwyższy: Sierpień 1931	Kurs najwyższy: Lipiec 1931	Kurs najwyższy: Sierpień 1930	Kurs ostatni: Sierpień 1931	Kurs ostatni: Lipiec 1931	Kurs ostatni: Sierpień 1930
6% poż. dol. z 1919/1920 r.		100 $	68.50	74.—	77.50	72.—	77.—	79.—	68.50	74.—	79.—
10% „ kolejowa	w % nominału	100 fr. zł.	107.—	104.—	103.—	104.—	104.—	104.—	106.50	104.—	103.50
5% „ konwersyjna .		100 zł.	44.—	44.50	55.50	44.50	46.—	55.75	44.50	44.50	55.50
5% „ kolej. z 1925 r. .		100 zł.	—	—	49.50	—	—	50.50	—	—	59.50
7% „ stabil. z 1927 r. .		100 $	68.—	72.75	88.—	72.25	81.—	89.—	69.50	73.—	89.—
8% l. zast. B. G. K. . . .		100 zł. zł.	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—
7% „ „ B. G. K. . . .		100 zł.	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25
8% „ „ P. B. R. . . .		100 zł. zł.	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—
7% „ „ P. B. R. . . .		100 zł.	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25
8% oblig. B. G. K.		100 zł. zł.	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—	94.—
7% „ B. G. K.		100 zł.	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25	83.25
8% l. dol. Pozn. Z. Kr.[1]) .		100 $	88.—	88.25	96.—	88.75	91.—	97.50	88.50	88.75	96.50
4½% l. zast. T. Kr. Ziem.	w złotych	100 zł.	48.25	48.—	56.—	50.—	51.—	58.25	49.50	48.75	57.75
5% „ „ „ „ m. W.		100 zł.	52.—	53.50	59.—	54.50	56.25	61.50	52.50	53.50	59.85
8% „ „ „ „ „ „		100 zł.	68.—	68.—	76.—	70.75	71.50	76.75	69.50	68.50	76.—
8% „ „ „ „ Łodzi		100 zł.	64.25	65.—	70.75	66.—	67.—	72.—	64.25	66.—	70 75
5% poż. premj. dolar. . . .		5 $	—	—	59.75	—	—	65.75	—	—	69.75
4% „ „ inwest. . .		100 zł.	82.—	80.25	111.50	84.50	85 50	114.50	83.—	80.75	113.—
6% l. zboż. Pozn. Z. Kr.[1]) .		1 q żyta	13.—	12.50	20.—	15.—	15.—	23.50	15.—	14.—	20.—
3% Poż. Bud.		50 zł.	31.50	36.—	—	38.50	38.50	—	33.—	36.50	—

[1]) Notowania urzędowe giełdy poznańskiej.

Kursy ważniejszych akcyj na giełdzie warszawskiej

RODZAJ AKCJI	Wartość nominalna w złotych	Ostatnia dywid. w %	Kurs najniższy			Kurs najwyższy			Kurs ostatni		
			Sierpień 1931	Lipiec 1931	Sierpień 1930	Sierpień 1931	Lipiec 1931	Sierpień 1930	Sierpień 1931	Lipiec 1931	Sierpień 1930
Bank Polski	100	15	112.—	114.—	164.—	115.—	122.50	168.75	112.—	116.—	168.50
Bank Handl. w Warszawie .	100	8	—	98.—	110.—	—	100.—	110.—	—	100.—	110.—
Bank Dyskontowy. . . .	100	10	—	—	114.75	—	—	114.75	—	—	114.75
Bank Zachodni	100	8	—	—	72.—	—	—	72.—	—	—	72.—
Warsz. Tow. Fabr. Cukru . .	100	0	23.50	24.50	32.50	23.50	25.—	36.—	23.50	24.50	34.75
Firley	50	6	—	—	29.—	—	—	29.—	—	—	29.—
Warsz. Tow. Kop. Węgla . .	100	4	20.—	22.—	42.50	20.—	22.50	46.—	20.—	22.—	46.—
Lilpop, Rau i Loewenstein .	25	10	12.—	15.50	25.25	15.50	17.25	27.25	14.25	15.50	25.25
Modrz. Zakł. Górnicze . . .	50	0	—	5.75	8.25	—	6.—	9.25	—	6.—	9.—
Ostrowieckie Zakłady . . .	50	10	33.50	32.—	52.—	33.50	37.—	58.50	33.50	33.—	55.—
Norblin.	100	5	—	—	40.—	—	—	40.—	—	—	40.—
Rudzki	50	8	—	—	13.75	—	—	17.50	—	—	17,50
Starachowice	50	0	7.25	8.—	15.—	7.50	9.50	16.50	7.50	8.—	5.70
Warsz. S.A. Bud. Parow. III em.	100	11	10.50	—	20.—	10.50	—	22.—	10.50	—	20.—
Siła i Światło	50	10	—	39.—	73.—	—	40.—	78.—	—	40.—	73.—
Elektr. Dąbrowska I—III em. .	50	0	—	—	57.—	—	—	58.—	—	—	57.—
L. Spiess i Syn I—II em . .	100	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nobel I—II em.	50	0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Haberbusch i Schiele I—II em.	100	11	64.—	—	111.—	68.—	—	123.—	64.—	—	123.—
Ł. J. Borkowski	25	0	—	—	3.75	—	—	3.75	—	—	3.75

Kursy polskich pożyczek państwowych na giełdach zagranicznych

Nowy York

6% POŻYCZKA DOLAROWA				MIESIĄC	8% POŻYCZKA DILLONOWSKA			
Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Kurs ostatni	Obroty w tys. dol.		Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Kurs ostatni	Obroty w tys. dol.
74	$76^{3}/_{8}$	74	48	Sierpień . . . 1930	94	95	$94^{1}/_{2}$	129
$65^{1}/_{4}$	73	72	115	Czerwiec. . . 1931	80 ½	74	$80^{3}/_{8}$	386
65	71	68	168	Lipiec . . . . „	68	$83^{7}/_{8}$	$74^{1}/_{4}$	475
63 ½	70	64	.	Sierpień . . . „	69	74	74	.

7% Pożyczka Stabilizacyjna

NOWY YORK				MIESIĄC	LONDYN			
Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Kurs ostatni	Obroty w tys. dol.		Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Kurs ostatni	Obroty w tys. dol.
$83^{3}/_{4}$	85	$84^{3}/_{4}$	711	Sierpień . . . 1930	86,80	88,90	88,15	—
71	77	77	900	Czerwiec. . . 1931	71,64	77,05	75,64	—
63	$77^{1}/_{4}$	$69^{7}/_{8}$	759	Lipiec . . . . „	72,97	80,37	73,47	—
62	$69^{7}/_{8}$	64	.	Sierpień . . . „	66,93	73,65	66,93	—

Rzeczywiste dochody i wydatki państwowe (w milj. zł.)

OKRES	DOCHODY: Daniny publ. prócz ceł	DOCHODY: Cła	DOCHODY: Monopole	DOCHODY: Przedsiębiorstwa	DOCHODY: Inne dochody	DOCHODY: Razem	Wydatki	Nadwyżka dochodów
1928/1929	1.312,6	425,2	890,3	104,8	275,7	3.008,6	2.808,4	200,2
1929/1930	1.340,8	395,3	886,1	111,2	297,3	3.030,7	2.970,7	60,0
1930/1931	1.205,6	257,5	804,7	117,7	362,3	2.747,8	2.801,6	— 53,8
Czerwiec 1930	91,4	21,4	65,1	8,0	30,2	216,1	215,6	0,5
Lipiec „	98,1	25,4	72,8	11,6	34,0	241,9	241,2	0,7
Sierpień „	86,2	19,3	71,0	12,3	26,4	215,2	214,5	0,7
Czerwiec 1931	84,7	14,3	48,6	8,6	19,6	175,8	219,4	— 46,6
Lipiec „	84,0	14,9	54,9	22,8	16,2	192,8	218,2	— 25,4
Sierpień[1]) „	72,8	11,4	59,1	13,1	12,7	169,1	182,5	— 13,4
Kwiecień — Sierpień 1930	495,4	115,1	337,4	50,1	142,4	1.140,4	1.136,2	4,2
„ — „ 1931	435,3	75,3	271,1	64,2	120,5	966,4	1.082,0	— 115,6

Wytwórczość górnicza (w tys. tonn)

PRZECIĘTNIE MIESIĘCZNIE WZGL. W MIESIĄCU	WĘGIEL KAMIENNY: Wydobycie: G.Śląsk	Wydobycie: Dąbrowa	Wydobycie: Kraków	Wydobycie: Polska ogółem	Wydobycie: Na dzień roboczy	Zbyt: W kraju	Zbyt: Eksport	Zapasy na zwałach	KOKS	WYTWORY NAFTOWE: Wydobycie ropy	Przeróbka ropy	Wytwórcz. produktów	Zbyt: W kraju	Zbyt: Eksport
1927	2.333	637	204	3.174	127	1.850	925	1.317	117	60	57	52	28	23
1928	2.537	635	211	3.383	135	1.970	1.108	597	138	62	60	55	31	22
1929	2.870	746	237	3.853	154	2.260	1.199	1.108	155	56	55	50	34	21
1930	2.362	577	183	3.124	114	1.732	1.068	1.776	132	55	52	48	34	16
Lipiec 1930	2.296	539	146	2.981	110	1.577	1.120	2.098	122	56	54	50	30	17
Sierpień „	2.320	576	166	3.062	122	1.639	1.141	2.078	127	57	51	46	35	15
Czerwiec 1931	2.163	470	151	2.784	116	1.267	1.182	2.085	102	53	52	48	25	18
Lipiec „	2.437	586	174	3.197	118	1 563	1.267	2.179	109	54	53	48	28	20
Sierpień[1]) „	2.495	606	192	3.293	132	1.695	1.299	.	.	.	.	.	.	.

Wytwórczość hutnicza (w tys. tonn) — Rynek pracy (w tys.)[2])

PRZECIĘTNIE MIESIĘCZNIE WZGL. W MIESIĄCU	HUTNICTWO ŻELAZA I STALI: Wydobycie rudy kraj.	Import rudy	Wytwórczość hut: Surówki	Wytwórczość hut: Stali	Wytwórczość hut: Wytw. walcowni	Zbyt: W kraju	Zbyt: Eksport	HUTNICTWO CYNKU I OŁOWIU: Wydobycie rudy kraj.	Import rudy	Wytw. hut: Cynku	Wytw. hut: Ołowiu	Eksport cynku	ILOŚĆ ZATRUDNIONYCH: Górnictwo	Hutnictwo	Przemysł	Roboty publiczne	Zarejestrowani bezrobotni
1927	45	59	56	104	77	44	13	87	18	13	2,5	13	145	58	587	16	165
1928	58	46	57	120	87	59	13	92	17	13	3,0	11	147	67	649	17	126
1929	55	61	59	115	80	42	19	94	18	14	3,0	12	164	60	557	16	185
1930	40	31	40	103	76	31	35	88	20	15	3,2	12	151	56	527	32	228
Lipiec 1930	39	26	38	114	85	50	30	91	21	14	3,4	11	145	56	527	50	194
Sierpień „	32	22	38	105	76	35	35	86	21	14	3,2	12	149	55	537	53	177
Czerwiec 1931	28	18	24	103	78	13	48	50	14	11	2,2	12	132	47	465	38	276
Lipiec „	28	31	28	109	81	34	46	61	14	10	2,7	12	131	46	453	42	261
Sierpień „ [1])	.	31	30	100	72	17	44	.	14	9	3,3	10	.	.	.	.	252

Handel zagraniczny Polski. — Przewóz towarów na kolejach polskich[3])

PRZECIĘTNIE MIESIĘCZNIE WZGL. W MIESIĄCU	PRZYWÓZ: w tys. tonn	PRZYWÓZ: w milj. zł.	WYWÓZ: w tys. tonn	WYWÓZ: w milj. zł.	SALDO: w tys. tonn	SALDO: w milj. zł.	Naładowano na P. K. P.[4])	Przyjęto od kolei zagr.	Tranzyt	Ogółem
1927	409	241,0	1.696	209,6	+ 1.287	— 31,4	14.400	693	1.105	16.198
1928	430	280,1	1.702	209,0	+ 1.272	— 71,1	15.639	643	1.131	17.413
1929	424	259,4	1.753	234,4	+ 1.329	— 25,0	16.211	604	1.175	17.990
1930	298	187,2	1.577	202,8	+ 1.289	+ 15,6	13.378	441	1.105	14.924
Lipiec 1930	310	195,3	1.601	197,8	+ 1.291	+ 2,5	13.480	500	1.248	15.228
Sierpień „	325	188,5	1.628	201,5	+ 1.303	+ 13,0	13.705	461	1.268	15.434
Czerwiec 1931	240	129,4	1.578	161,6	+ 1.338	+ 32,2	11.909	364	1,228	13.501
Lipiec „	285	127,8	1.735	174,5	+ 1.450	+ 46,7	12.698	392	1.234	14.324
Sierpień [1]) „	260	109,1	1.585	150,1	+ 1.325	+ 41,1	.	.	.	.

[1]) Dane tymczasowe. [2]) Na koniec roku wzgl. miesiąca. [3]) Przeciętnie dziennie w wagonach 15-tonnowych. [4]) Wraz z naładunkiem w obrębie w. m. Gdańska.

Wskaźniki cen hurtowych

KRAJ	Rodzaj wskaźnika	Podstawa obliczenia	1928	1929	1930	1931 Styczeń	1931 Lipiec
Polska	Artykuły rolne	1927 = 100	97,2	85,7	68,5	56,5	58,8
	„ przemysłowe		104,2	103,3	94,1	86,0	80,6
	Ogólny		101,0	95,7	82,4	72,3	70,6
	Ogólny	styczeń 1914 = 100	119,7	113,4	97,6	85,7	83,6
Anglja	Board of Trade	1913 = 100	140,3	136,5	119,5	106,9	102,2
Francja		1913 = 100[1])	620,6	611,4	535,5	483,7	451,3
Niemcy	Urzędowy	1913 = 100	140,0	137,2	124,6	115,2	110,1
Stany Zjednoczone	Bureau of Labour	1913 = 100	140,0	138,3	123,8	112,3	103,2[2])
Polska	Koszty utrzym. w Warsz.	1927 = 100	103,2	105,5	99,6	92,9	89,3

[1]) W walucie przedwojennej.
[2]) Za czerwiec.

Ceny hurtowe ważniejszych artykułów

Artykuł	Miejsce notowania	Gatunek i waga	28.VII.31	18.VIII.31	25 VIII.31	1.IX.31
Pszenica	Warszawa	w zł. za 100 kg. . . .	26—27(stara) 23-24 (nowa)	22—22.50	23—24	24—25
„	Poznań	w zł. za 100 kg. . . .	20.50—21 (st.)	19.50—20.50	20.50—21.50	20.75—21.75
„	Berlin	w RM. za 1.000 kg. .	202—205 (n.)	219—221	221—222½	220
„	Chicago	za buszel	$50^{7}/_{8}$	$48^{7}/_{8}$—49	$48^{3}/_{4}$	$46^{1}/_{4}$—$46^{3}/_{8}$
Żyto	Warszawa	w zł. za 100 kg. . . .	18.50—19	21—21.50	22—22.50	22—23
„	Poznań	w zł. za 100 kg. . . .	18—18.50 (n.)	20.50—20.75	21—21.25	20.50—20.75
„	Berlin	w RM. za 1.000 kg. .	152—154 (n.)	165—167	175—176.50	170—171
„	Chicago	w cts. za busz. . . .	$34^{3}/_{4}$	$33^{7}/_{8}$	$37^{1}/_{8}$	$34^{1}/_{4}$
Jęczmień	Warszawa	na kaszę w zł. za 100 kg.	20—21	19—19.50	19.50—20	21—23
„	Poznań	ozimy—n. w zł. za 100 kg.	17.50—18.50	16.25—18.25	17.25—19.25	17.75—19
„	Berlin	pastewny i przemiałowy w RM. za 1000 kg. . .	137—149 (n.)	150—160	152—162	152—162
Owies	Warszawa	w zł. za 100 kg. . . .	28—29	19—20	20—21	21—22
„	Poznań	w zł. za 100 kg. . . .	27.50—28	16—17	16—17	17.50—18.50
„	Berlin	w RM. za 1.000 kg. . .	146—152	146—154	143	136—145
„	Chicago	w cts. za buszel. . .	$23^{1}/_{4}$	21	$19^{7}/_{8}$	$20^{3}/_{8}$
Bydło rogate	Poznań	wół w zł. za 100 kg. .	100—108	106—116	102—116	—
„	„	krowa w zł. za 100 kg.	88—100	92—100	92—100	90—100
Nierogacizna	„	w zł. za 100 kg. . . .	152—160	152—160	146—152	140—148
„	Praga	polsk. za 100 kg. k. c. .	—	10,00—10,25	10,85— 1,40	9.25—9.50
„	Wiedeń	mięs w szyl. a. za 100 kg.	1.40—2.10	1,25—2,10	1,30—2,10	1,15—2,00
Jaja	Warszawa	w zł. za 1440 szt. . .	110	110	130	150
„	Berlin	w fen. za 1 szt. pol. norm.	.	6½—$6^{3}/_{4}$	6½—7	7—$7^{1}/_{4}$
„	Londyn	w sh. i d. za 120 szt., nieb.	5.0—7.0	4.6—7.0	4.6—7.3	5.0—7.6
Masło	Warszawa	w zł. za 1 kg., I gat. . .	.	4,40	3,60	3.60
„	Berlin	w RM. za 50 kg. I gat. .	.	135	130	120
„	Londyn	w sh. za ctw. pols. . .	88—98	90—100	94—100	90—96
Węg. kamien.	Dane Min.	G/Śląski sh. za 1.000 kg.	12/0	—	12/0[1])	—
„	Prz. i Han.	Dąbr. fob. Gd.-Gdynia	11/3	—	11/3[1])	—
„	Newcastle	Najl. gaz. Durham sh. za lt.	14/6	14/16	.	14/6[1])
„	Cardiff	„ admir. sh. za lt. . .	20/0	20/10	.	20/0[1])
Żel.-surówka	Londyn	Clev. III sh. za lt. . .	$58^{1}/_{2}$	58½	$58^{1}/_{2}$	58½
„	G. U. Stat.	Pol. Nr. 1 zł. za 1.000 kg.	220	—	220[1])	.
Miedź	Londyn	£ za lt (1.016 kg.). . .	$32^{7}/_{8}$—33	$32^{15}/_{16}$—33	$32^{5}/_{8}$—$32^{11}/_{16}$	$32^{7}/_{8}$—33
Cynk	„	„ „ „ . .	$11^{7}/_{8}$	$11^{1}/_{16}$—$11^{11}/_{16}$	$11^{7}/_{16}$—$12^{1}/_{16}$	11½
Ołów	„	„ „ „ . .	$12^{3}/_{4}$	$11^{3}/_{8}$—$11^{9}/_{16}$	$11^{15}/_{16}$	$11^{5}/_{16}$
Cyna	„	„ „ „ . .	$108^{3}/_{4}$—$108^{7}/_{8}$	$115^{1}/_{2}$—$115^{5}/_{8}$	114½—$114^{5}/_{8}$	120—$120^{1}/_{8}$
Kauczuk	„	d per lb	$2^{15}/_{16}$	$2^{1}/_{2}$—$2^{9}/_{16}$	$2^{7}/_{16}$—$2^{9}/_{16}$	$2^{3}/_{8}$
Bawełna	Brema	cts. per. lb.	9.47	8.20	8,10	7,89
„	Liverpool	d „ „	4.68	3.57	3,66	3.54
Wełna	Bradford	„ „ „	22½	22	22	22
Juta	Londyn	£ za lt. (1.016 kg.) . .	15.7/6	15.10	15.17/6	16.2/6
Konopie	„	„ „ „ . .	17.5	17	17	17
Ropa naft.	Nowy York	$ per barrel	1.30—1.70	1.35—1.75	1.35—1.75	1.40—1.80
Nafta	„ „	cts. per gall.	12.25	12.25	12.25	12.25
Ropa naf. pol.	Borysław	$ za cysternę „Borysław"	180	—	180[1])	—

[1]) Przeciętnie w sierpniu 1931 r.

Bank Gospodarstwa Krajowego
Warszawa

Bilans surowy z dnia 31 lipca 1931 r.

STAN CZYNNY

Dział Handlowy.

1.	Kasa i sumy do dyspozycji			Zł.	42,284,547.70
2.	Papiery procentowe, akcje i udziały			„	77,759,180.05
3.	„ „ własnej emisji			„	45,322,802.64
4.	Weksle zdyskontowane			„	174,230,196.18
5.	Pożyczki krótkoterminowe			„	154,213,037.10
6.	Banki			„	31,195,553.68
7.	Pożyczki gotówkowe długoterminowe			„	35,078,221.76
8.	„ „ komunalne			„	53,545,824.28
9.	„ budowlane z fund. wł.			„	19,931,362.55
10.	„ zwaloryz. b. Instyt. sfuzj.			„	5,060,301.55
11.	Inne aktywa			„	47,492,153.65
				Zł.	686,113,181.36

Dział emisyjny.

12.	Pożyczki emisyjne	Zł.	764,411,302.63		
13.	Inne aktywa dz. emisyjnego	„	34,360,197.71		
14.	Saldo w dziale handlowym	„	22,470,067.50	Zł.	821,241,567.84

Dział operacyj ze Skarbem Państwa.

15.	Pożyczki budowlane	Zł.	296,542,682.26		
16.	Kredyty sanacyjne dla banków	„	40,952,143.57		
17.	Kredyty dla Kooprolnej i in	„	47,618,128.82		
18.	Różne kredyty	„	231,489,355.59		
19.	Saldo w dziale handlowym	„	834,179.11	Zł.	617,436,489.35
				Zł.	2,124,791,238.55
20.	Inkaso			„	10,655,603.27
21.	Gwarancje i akceptacje			„	30,955,969.35
				Zł.	2,166,402,811.17

STAN BIERNY

Dział Handlowy.

1.	Kapitał zakładowy			Zł.	150,000,000.—
2.	Rezerwy			„	46,814,031.88
3.	Wkłady a vista			„	131,179,766.35
4.	„ terminowe			„	106,134,075.19
5.	Redyskonto weksli			„	88,941,121.51
6.	Banki			„	71,383,164.12
7.	Inne pasywa			„	68,356,775.70
8.	Saldo działu emisyjnego			„	22,470,067.50
9.	„ „ operacyj ze Skarbem Państwa			„	834,179.11
					686,113,181.36

Dział emisyjny.

10.	Specj. rezerwa dla pap. wart. wł. em.	Zł.	17,456,156.32		
11.	Emisje	„	764,411,302.63		
12.	Inne pasywa działu emisyjn.	„	39,374,108.89	Zł.	821,241,567.84

Dział operacyj ze Skarbem Państwa.

13.	Lokaty Skarbu Państwa:				
	a) fundusze budowlane	Zł.	317,890,407.39		
	b) „ sanac. dla banków	„	45,156,863.13		
	c) „ ex re Kooprolnej	„	36,327,102.33		
	d) różne lokaty	„	218,062,116.50	Zł.	617,436,489.35
				Zł.	2,124,791,238.55
14.	Różni za inkaso			„	10,655,603.27
15.	Zobow. z tyt. gwarancyj i akceptacyj			„	30,955,969.35
				Zł.	2,166,402,811.17

Oddziały:

Biała (Bielsko), Białystok, Bydgoszcz, Drohobycz, Gdynia, Katowice, Kołomyja, Kraków, Lublin, Lwów, Łódź, Łuck, Poznań, Radom, Równe, Stanisławów, Tarnów, Wilno, Włocławek

Drukarnia Współczesna, Warszawa, Szpitalna 10.